

تحولی در قارچ‌شناسی و گل‌سنگ‌شناسی ایران

اشاره

علاقه‌مندان به قارچ‌ها و گل‌سنگ‌های ایران مدتی است شادمان‌اند؛ چون به آسانی بسیار می‌توانند با گشتی در دنیای مجازی اینترنت به منابع لازم برای شناخت قارچ‌ها و گل‌سنگ‌ها دست یابند، از آخرین یافته‌های علمی برخوردار شوند و با هم ارتباط برقرار کنند. برای آشنایی بیش‌تر با این کار، با آقای محمد سهرابی دانشجوی دکتری گروه زیست‌شناسی گیاهی، دانشکده‌ی علوم زیستی، دانشگاه هلسینکی، فنلاند که بنیادگذار این سامانه‌ی تحت وب است، به گفت‌وگو نشستیم تا از کار و تجربه‌های ایشان بیش‌تر خبردار شویم.

● با این که گل‌سنگ‌ها موجوداتی بسیار بحث‌برانگیز در زیست‌شناسی هستند و مختصری از پیشینه‌ی این موضوع و نیز فعالیت‌های خودتان بگویید؟
○ بسیار روشن است که در ایران، جمع‌آوری گل‌سنگ‌ها به اندازه‌ی جمع‌آوری گیاهان تاریخ دارد، اما متأسفانه ما به یک تفاوت عمیق در این حوضه برمی‌خوریم. مطالعه‌ی گل‌سنگ‌های ایران به مدتی طولانی به فراموشی سپرده شده بود. اولین چراغ سبز این کار را خود شما در سال ۱۹۹۳ با شناسایی گل‌سنگ‌هایی از شمال تهران روشن کردید

از سوی دیگر می‌توانند در کنترل کیفیت محیط زندگی آدمی تأثیر بگذارند، اما متأسفانه بررسی و شناسایی آن‌ها تاکنون چندان جدی گرفته نشده است. ممکن است

سبزی این کار را خود شما در سال ۱۹۹۳ و با شناسایی گلنگ‌هایی از شمال تهران روشن کردید، ولی بعد از سپری شدن یک فاصله‌ی چندساله این‌جانب از سال ۱۳۷۷ جمع‌آوری گلنگ‌ها را در استان‌های آذربایجان شرقی و گلستان آغاز کردم که دامنه‌ی آن به استان‌های دیگر نیز کشیده شد. این حرکت سبب شد تا به تدریج افراد علاقه‌مند به همراه

مؤسسات تحقیقاتی مختلف نیز به این کار همت گمارند.

● شما در بررسی‌های گلنگ‌شناسی‌تان چه موضوعی را در اولویت قرار دادید؟

○ این سؤال اساسی است که افراد با دغدغه‌های ذهنی خود به آن جواب می‌دهند. مثلاً بسیاری جنبه‌های اقتصادی را مدنظر قرار می‌دهند و در کوتاه‌مدت به نتیجه می‌رسند. اما اولویت کاری من در حال حاضر زنده نگهداشتن آموزش صحیح گلنگ‌شناسی بوده است، چون عمیقاً معتقدم که بیداری و پیشرفت هر علم نوپا نیاز مبرم به آموزش صحیح دارد. لذا، آموزش صحیح گلنگ‌شناسی، شامل چگونگی جمع‌آوری، نگهداری نمونه‌ها و مطالعه و بررسی آن‌ها همواره یکی از دغدغه‌های من بوده است.

● برای آموزش صحیح چه کارهایی کرده‌اید؟

○ بنابر آمارهای رسمی، کشور فنلاند از لحاظ آموزشی در صدر کشورهای دنیاست و این‌جانب با گذراندن دوره‌ی کارشناسی‌ارشد و دکتری با این نظام آموزشی آشنا شدم و

هم‌چنین در هم‌فکری مستمر با همسرم خانم قبادنژاد از دانشجویان قارچ‌شناسی که دغدغه‌ی ایشان نیز آموزش صحیح قارچ‌شناسی است، اقدام به تهیه‌ی اولین وبسایت علمی آموزشی قارچ‌شناسی

و گلنگ‌شناسی برای ایران کردیم. این وبسایت با نام اختصاری مایکو-لیک^۱ به نشانی اینترنتی www.mycology-lich.com است. یکی از اهداف اصلی آن بسترسازی برای آموزش صحیح و اصولی علم قارچ‌شناسی و گلنگ‌شناسی در ایران است، که از پاییز ۱۳۸۸ رسماً خدمت‌دهی به کاربران و علاقه‌مندان به رشته‌ی گلنگ‌شناسی را آغاز کرد.

این‌جانب از سال ۱۳۷۷ جمع‌آوری گلنگ‌ها را در استان‌های آذربایجان شرقی و گلستان آغاز کردم که دامنه‌ی آن به استان‌های دیگر نیز کشیده شد

● ممکن است بخش‌های مختلف این سامانه‌ی اینترنتی را معرفی کنید؟

○ بخش‌های مهم سامانه‌ی اینترنتی مایکولیک عبارت‌اند از:

○ تاریخچه‌ی گلنگ‌شناسی در ایران
○ چک‌لیست کشوری، استانی و منطقه‌ای

○ گروه‌های تحقیقاتی پیش‌بینی‌شده
○ باشگاه گلنگ‌شناسان ایران
○ گالری عکس
○ بازدیدهای صحرائی
○ فهرست سمینارهای مرتبط
○ فهرست گونه‌های در معرض خطر

اولویت کاری من در حال حاضر زنده نگهداشتن آموزش صحیح گلنگ‌شناسی بوده است، چون عمیقاً معتقدم که بیداری و پیشرفت هر علم نوپا نیاز مبرم به آموزش صحیح دارد

○ نقشه‌های پراکنش گونه‌ها
○ هر بار یوم‌های مرتبط
○ روش شناسایی گلنگ‌ها، همراه با کلیدهای معتبر
○ جمع‌آوری‌کنندگان گلنگ در ایران

○ فرهنگ لغات مصور گلنگ‌شناسی دوزبانه

○ فهرست منابع گلنگ‌شناسی مرتبط با ایران

○ بخش آموزش گلنگ‌شناسی

● ... و ویژگی‌های دیگر این سامانه؟

○ قبل از همه باید بگویم که قسمت قارچ‌های ماکرومیست در حال تکمیل و طراحی است اما آن‌چه اشاره می‌کنم به قسمت گلنگ‌ها مربوط می‌شود.

فهرست‌های استانی، منطقه‌ای یا پشتیبانی از یک آلبوم عکس همراه‌اند. این آلبوم‌ها از اهمیت ویژه برخوردارند. با توجه به وسعت کشور ایران،

تنوع توپوگرافیک و پوشش‌های گیاهی آن، این تصاویر نشان‌دهنده‌ی تنوع زیستی قابل توجه کشور، خاصه در مورد گلنگ‌ها هستند. اطلاعات این قسمت برای تدریس در دانشگاه و هم‌چنین تحقیقات بسیار مفیدند؛ زیرا دانشجویان، محققان و علاقه‌مندان به مطالعه‌ی گلنگ‌های ایران بدون پرداخت هیچ هزینه‌ای از پوشش گلنگی ۳۰ استان کشور آگاه می‌شوند.

اکثر صفحات این سامانه دربرگیرنده‌ی گونه‌های شناخته‌شده‌ی ایران‌اند. در ضمن در سه بخش مجزای دیگر امکان دسترسی

هم‌زمان به گونه‌های ایران همراه با عکس و نقشه‌های پراکنش و شرح سرده و گونه وجود دارد. جهت اطلاع کاربران، گونه‌های دارای تصویر، نقشه‌ی پراکنش یا دیگر توضیحات در فهرست به‌صورت علامت‌دار نشان داده

شده‌اند. در بخش دیگری از این پایگاه اطلاعاتی، کلیدشناسی تعاملی (اینتر اکتیو) برای ۴۰۵ گونه‌ی ایران آماده شده که کاربر می‌تواند از طریق این کلید بیش از ۷۵٪ گلنگ‌های شناخته‌شده‌ی